ՏԱՍՆ ԵՒ ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի:
Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ՆԵՐԿԱՅ 1888 ԹՒԻՆ

„ՄՇԱԿ“

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Հրատարակվում է Թիֆլիսում, նոյն ձևով և նոյն պրօգրամայով: Մենք կը ստանանք սովորական ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ:

«ՄՇԱԿԻ» տարեկան գինը 10 րուբլի է, վեց ամսվանը 6 րուբլի:

Գրվել «ՄՇԱԿԻՆ» կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ (Բարօնսկայա և Բազարնայա փողոցների անկիւնում, Թամամշեվի տանը:)

Կայսերութեան ուրիշ քաղաքներից «ՄՇԱԿԻՆ» գրվելու համար պէտք է դիմել հետևեալ հասցէով. ТИФЛИСЪ, Редакція газеты «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թիֆլիսի առողջական դրութիւնը.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Վարժուհիների ընկերութեան դասախօսութիւնները. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Թիւրքիայից. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՕՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Սալոմէ Նորատունկեան.

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

—

Թիֆլիսի առողջական դրութիւնը քանի գնում է վատանում է: Բուսականութեան կատարեալ բացակայութիւնը, ջրի պակասութիւնը, չը նայելով որ այժմ ունենք մի ջրանցք, որ ահագին փող է նստել քաղաքին, անտանելի են դարձնում Թիֆլիսի պէս մեծ քաղաքի մէջ կեցութիւնը:

Երբ որ մենք դեռ ևս ջրանցք չունէինք և ջրի պակասութեան պատճառով չէինք կարող զարգացնել քաղաքի մէջ բնակիչների առողջութեան համար անհրաժեշտ բուսականութիւնը, մեզ մխիթարում էին ասելով որ շուտով ջրանցք կունենանք և այն ժամանակ համ քաղաքի փողոցները միշտ ջրված կը լինեն, համ էլ ջրի ահագին քանակութիւնը միջոց կը տայ քաղաքային վարիչներին զարգացնել քաղաքի այլ և այլ կէտերում այգիներ, սկվէրներ, տնկել ծառեր բոլոր փողոցներում և այլն:

Այժմ ջրանցք ունենք, որ ահագին փող է նստել քաղաքին,—և ահա յայտնվում է որ ջուրը չէ բաւականացնում համ ջուր գործածող բնակիչների առօրեայ պէտքերին, համ քաղաքի փողոցների ջրելուն: Եւ որովհետև քաղաքի բնակիչները վերջին ժամանակ, ընտելանալով Աւչալայի ջրին, սկսում են աւելի և աւելի առնել և գործածել ջրանցքի ջուրը, այժմ յայտնվում է, որ Աւչալայի ջուրը այնպիսի մեծ քանակութեամբ չը կայ, որպէս զի բաւականացնի համ բնակիչների առօրեայ պահանջին, համ էլ դրանով ջրվեն քաղաքի փողոցները: Եւ ահա այժմ փողոցները մնում են չը ջրված, գլխաւոր փողոցներում աներևակայելի Թոզ է կանգնած, որ կատարելապէս արգելում է մարդուս շնչառութիւնը և, ի հարկէ, վնասակար ներգործութիւն ունի մարդուս շնչային օրգանների վրա:

Այդպիսով մեծածախս ջրանցքի գոյութիւնը փոխանակ օգուտ բերելու քաղաքին, աւելի էլ վատացրեց Թիֆլիսի առողջական դրութիւնը: Առաջ ջրում էին գլխաւոր փողոցները, ուրեղ ամենամեծ երթևեկութիւն կայ, գործ ածելով ջրելու համար ամենահասարակ միջոցները, ինչպէս, օրինակ Թուլուխները, կամ մասնաւոր ջրանցք պահող Կորգանովի ջրով լցված մեծ արկղները, որոնք դրված լինելով երկանիւաւոր սայլերի վրա և մի ձիով լծված, օրվայ յայտնի ժամերին անց ու դարձ էին անում քաղաքի գլխաւոր փողոցներում, ջրելով Թոզոտ փողոցները: Այժմ այդ միջոցները այլ ևս չեն գործ ածվում, քաղաքային նոր ջրանցքն էլ բաւական ջուր չունի, որ կարողանայ միաժամանակ բաւականացնել և ջրին բաժանորդ գրված բնակիչներին, և քաղաքի առողջական պահանջին՝ ամեն օր ջրելու քաղաքի Թոզոտ փողոցները:

Այժմ ինքն ըստ ինքեան առաջարկվում է հետևեալ հարցը. ի՞նչ շահվեցանք քաղաքային ջրանցքի շինվելուց, մի ջրանցքի, որ ահագին գումարներ նստեց քաղաքին և նոր պարտքերի մէջ գցեց քաղաքը: Ի՞նչ շահվեցանք, երբ շինված ջրանցքը անընդունակ է յայտնվում այնքան քանակութեամբ ջուր մատակարարելու, որ կարողանայ կատարել իր գլխաւոր կոչումը,—այն է Թոզոտ փողոցները ջրելով և նպաստելով բուսականութիւնից զուրկ Թիֆլիսում որ և է բուսականութեան զարգացնելուն՝ քաղաքի վատառողջ դրութեան առողջացնելուն ծառայելու:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԺՈՒՀԻՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—

Թիֆլիսում գոյութիւն ունեցող «Վարժուհիների փոխադարձ օգնութեան ընկերութիւնը», ինչպէս սրանից մի քանի ժամանակ առաջ հաղորդվեցաւ «Մշակի» մէջ, մտադրութիւն ունի կազմելու մի շարք դասախօսութիւններ՝ Կովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութեան դահլիճում: Այդ դասախօսութիւնների մանրամասն ծրագիրները առ այժմ յայտնի չեն, բայց պատճառ կայ կարծելու, որ այդ դասախօսութիւնները իրանց բովանդակութեամբ օգտակար կը լինեն մանաւանդ վարժուհիների համար:

Ի նկատի ունենալով այն իրողութիւնը, որ ոչ թէ միայն հրապարակական, այլ և նոյն իսկ մի որոշ շրջանի համար դասախօսութիւններ մեզ մօտ չեն լինում, ի նկատի ունենալով այն, որ ներկայումս մեզ մօտ շատ քիչ տեղեր կան, որտեղ կարելի լինէր գնալ և մի փոքր ինչ մտաւոր սնունդ ստանալ, վերջապէս ի նկատի ունենալով այն մտաւոր մեռելութիւնը, որ տիրապետում է հասարակութեան համարեա բոլոր շրջաններում, չէ կարելի առանց ուշադրութեան թողնել այդ դասախօսութիւնները, որոնք գլխաւորապէս կազմվում են վարժուհիների համար, այսինքն մի այնպիսի շրջանի համար, որը կանանց սեռի մէջ ամենից շատ պէտք ունի մտաւոր սնունդի, որը իր գործին փոքր ինչ աջողութեամբ ծառայելու համար պէտք է անդադար հոգայ իր զարգացման մասին, պէտք է անդադար լայնացնէ իր մտաւոր հորիզոնը, և իր կրթութեան սահմանները: Այդ իսկ պատճառով ցանկալի է, որ յիշեալ դասախօսութիւններից օգտվէին ոչ թէ միայն «Վարժուհիների փոխադարձ օգնութեան ընկերութեան» անդամուհիները միայն, այլ և Թիֆլիսի բոլոր հայոց դպրոցների վարժուհիները ևս, որոնց մանկավարժական գործունէութեան նախապատրաստական այժմեան վիճակը առանձին մշակութեան է կարօտ: Եթէ մեր կանանց շրջապատող հանգամանքները ընդհանրապէս մեռցնում են նոյն իսկ փոքր ինչ կրթված կնոջ ձգտումները, եթէ ընտանեկան և հասարակական այժմեան մթնոլորտի մէջ փտում և խեղդվում են դպրոցից դուրս բերված փոքր ինչ Թարմ մտքերը, որոնցով միայն ամեն մի կին կարող էր իր շրջապատող կեանքի մէջ մի նոր հոսանք մտցնել, ապա ուրեմն հասկանալի է, թէ այդ դրութիւնը որքան մեռցնող ազդեցութիւն կարող է գործել վարժուհիների շրջանի վրա, որոնք հէնց նոյն իսկ իրանց պաշտօնի, իրանց գործունէութեան տեսակէտից հարկաւորութիւն ունեն անդադար կրթվելու, անդադար զարգանալու մտաւորապէս, անդադար վերանորոգվելու: Եթէ դպրոցից դուրս բերած մտաւոր փոքրիկ պաշարը կեանքի մէջ փոխանակ աճելու, աւելի և աւելի կը նուազի և կոչնչանայ, եթէ ուրիշին կրթող վարժուհին ինքը տարիների ընթացքում կը մնայ մտաւոր անշարժութեան մէջ, և բացի դրանից քիչ-քիչ կը սկսի խոնարհվել այժմեան կեանքի ծանր պահանջների առաջ, հասկանալի է, որ այդպիսի վարժուհին ոչ թէ միայն չէ կարող օգտաւէտ լինել իր գործի մէջ, այլ և իր մտաւոր անշարժութեամբ և կիսազարգացմամբ՝ մեռելութիւն կը մտցնի նոյն իսկ կրթութեան և դաստիարակութեան գործի մէջ:

Այդ տխուր երևոյթի առաջն առնելու համար մեր վարժուհիները պէտք ունեն մտաւորապէս անդադար վերանորոգվելու, պէտք ունեն լայնացնելու իրանց զարգացման սահմանները: Այդ նպատակին դէթ մասամբ նպաստաւոր կարող են լինել ահա այն դասախօսութիւնները, որոնք պէտք է շուտով սկսվեն Գիւղատնտեսական ընկերութեան դահլիճում, և որոնց, շատ լաւ կանեն, եթէ մասնակցեն Թիֆլիսի բոլոր հայ վարժուհիները: Դա մի միջոց է փոքր ինչ մտաւորապէս Թարմանալու, մանաւանդ որ, ինչպէս վերևը յիշեցինք, այդ դասախօսութիւնները առանձնապէս յարմարեցրած կը լինեն վարժուհիների համար, վերաբերվելով գլխաւորապէս այն խնդիրներին, որոնք սերտ կապ ունեն մանկավարժական գործունէութեան հետ, որոնցով չէ կա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԱԼՈՄԷ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

—

Հոկտեմբերի 2: Ես մտադիր էի ամենայն օր գրել, բայց ահա երկու շաբաթից աւել է, որ մատով անգամ չեմ կպել այս տխուր էջերին: Սիրտ չը կար գրելու....

Օրերը անցնում են և իմ ընտանեկան կեանքի արևը չէ ծագում, չէ տաքացնում իմ սիրտը: Մեր մէջ չը կայ ոչ քնքշութիւն, ոչ յարգ, ոչ լիովին անկեղծութիւն: Ինչքան էլ աշխատում եմ կապել նրա սիրտը մեր տան հետ, սիրել տալ նրան մեր ընտանեկան անկիւնը, ջանք եմ անում մեր կացն ու նիստը դուրեկան դարձնել նրան, բայց, աւաղ, ամենը ի զուր. նա տանը իմ ընկերութեամբ չէ գտնում այն, ինչ որ տալիս է նրան փողոցը, պանդոկը, կլուբը:

Չեմ հասկանում ես այս մարդուն: Ասենք ուրախ խօսում ծիծաղում է, մէկ էլ տեսար առանց մի որ և է պատճառի դառնացաւ նրա տրամադրութիւնը, վհատիչ գծեր ստացաւ նրա պատկերը, մի անյայտ միտք նրան ճնշում է ու տանջում: Երբ նա այդպիսի դրութեան մէջ է ընկնում, ես արդէն նրա հետ խօսել չեմ կարողանում. իմ հարցուփորձը նրան նեղացնում է ու ես կամայ ակամայ լռում եմ, և աշխատում եմ հանգիստ թողնել նրան, որովհետև, նկատել եմ, որ իմ դիտումն անգամ նրան ծանր է գալիս: Սկզբում շուտ էր անցնում նրա այդ տեսակ մռայլ տրամադրութիւնը և սակաւ էր պատահում, բայց յետոյ սկսեց ստէպ կրկնվել, տևելով երկար միջոցներ: Վերջին անգամ ամբողջ մի շաբաթ այդ դրութեան մէջն էր և հասաւ այն աստիճան վհատութեան, որ երեք օր չը գնաց իր պաշտօնին և տանից էլ չէր դուրս գալիս: Նա «րապորտ» գրեց իր պաշտօնատեղին թէ հիւանդ է: Չը գիտեմ այս ինչ տեսակ հիւանդութիւն է, երբ նա ուտում, խմում, քնում է, ինչպէս ամեն մի առողջ մարդ.... Այս րոպէին յակամայից հայրս է միտս գալիս. մտաբերում եմ, երբ նա ճշմարիտ և հիւանդ էր լինում, տեսնում էի ես, ինչպէս նա առաւօտները՝ տնքտնքալով՝ կը հագնվէր պաշտօնը գնալու: Պատահում էր, որ կը հարցնէի ես նրան. «Հայրիկ ջան. դու հիւանդ ես, ինչու ես տանից դուրս գալի, աւելի լաւ չէ՞ր լինի, որ տանը մնայիր:» Նա գլուխը շարժելով կը պատասխանէր ինձ. «Հա՛, հոգի ջան, ես որ տանը մնամ, ձեզ ո՞վ պիտի կերակրէ», և կերթար իր ծառայութիւնը, ոտի վրա կանցկացնէր իր հիւանդութիւնը: Այդպիսի օրերում ես սրտամաշ կը լինէի, անհանգիստ կը սպասէի նրա վերադարձին: Ո՜հ, որպիսի երանաւէտ սրտի բաբախումով դուրս կը վազէի նրա առաջ, երբ նրա ոտի ձայնը ականջովս կընկնէր: Այժմ իմ սիրտը այդպէս չէ տրոփում, չը կայ իմ սրտի մէջ այն քաղցր զգացմունքը, որով կը համակվէր իմ ամբողջ էութիւնս, երբ կը տեսնէի նրան տուն վերադառնալիս: Ընդհակառակն, երբ իմ մարդը տանը չէ, ես անհանգիստ եմ, բայց որ գալիս է, սիրտս ճմլված, արիւնս երակներիս մէջ սառչում է:

Վերջին օրերում մի դիպուած էլ տեղի ունեցաւ, որ նոր ցաւ պատճառեց իմ սրտին: Յայտնվեցաւ, որ այս երկու ամիսը մեր կացարանի վարձը չէ վճարել: Ես հարցրեցի թէ՝ ինչպէս է այդ պատահել, երբ նա ամսականը ստանալու օրերին ինձ պատմել էր, որ տասնուհինգ մանէթն էլ տանտիրոջն է տուել: Այդ նկատողութեանս համար նա դարձեալ զուռում գոչում բարձրացրեց թէ՝ իմ գործը չէ և թէ ինձ հաշիւ ներկայացնելու մտադրութիւն չունի: Երբ տանտէրը կրկին մի քանի անգամ եկաւ, սիրտս պնդացրի և կրկին նոյն խօսքը բաց արի:

—Պետկա, մի խօսք ունիմ քեզ ասելու. միայն թէ մի բարկացիր. տանտէրը կրկին եկել էր.... ինչպէս անենք, որ ապագայում գոնէ այդպէս չը լինի.... Նա սպառնում է մեզ տունից հանելու: Եթէ կատարի նա իր ասածը, շատ ամօթ բան կը լինի մեզ համար. առակ նշաւակի կը լինենք մարդկանց համար....

—Что же мнѣ дѣлать, когда у меня нѣтъ! Պատասխանեց նա սրտնեղութեամբ: Հարկաւոր է ասել, որ մենք միշտ ռուսերէն ենք խօսում, պատճառ որ նա հայերէն բոլորովին չը գիտէ:

Ես մտածմունքի մէջ էի ընկել, երբ նա ընդհատեց լռութիւնը.

—Մնում է մի բան գրաւ դնել ու վճարել, ասեց նա, գաղտնագողի իմ վրա նայելով:

Ինչպէ՞ս թէ գրաւ դնել....

—Քո իրեղէններից մի քանի կտոր բան կը տաս, կը տանեմ գրաւ կը դնեմ ու տան վարձը կը տանք. մի քանի շաբաթից յետոյ կը հանենք գրաւից....

Մի քանի կտոր արծաթեղէն և ոսկեղէն բերի և դրեցի նրա առաջը: Առանձին շտապով նա սկսեց գին տալ այդ իրերին, և այն եզրակացութեան հասաւ, որ նրանք մօտ հարիւր քսան մանէթի արժողութիւն ունեն. նոյն հապճեպով ժողովեց ամենը Թաշկինակի մէջ ու գնաց: Այն

րող չը հետաքրքրվել կրթութեան գործով զբաղվող ամեն մի փոքր ինչ բարեխիղճ մարդ։

Իր ժամանակին կը հրատարակվին այդ դասախօսութիւններին վերաբերեալ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ, կը յայտնվի թէ երբ կը լինի դասախօսութիւնը, և ինչ նիւթի մասին. յոյս պէտք է ունենալ, որ և մեր վարժուհիները կը շտապեն օգտվել այդ դէպքից։

Խ. Մ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Гражданинъ» լրագիրը հաղորդում է որ տեղական վերանորոգութեան ծրագիրը կը ներկայացվի, պետական խորհրդին, երևի փետրվարի 15-ին։

—

«Հիւսիսային» գործակալութիւնը հեռագրում է մեզ Մոսկվայից, որ այդտեղի դատաստանական պալատում շուտով քննվելու է կեղծ թղթադրամ և մետալական մանր դրամների շինողների գործը։ Քննութիւնը արդէն երկու և կէս տարի է որ շարունակվում է Մոսկվայի և այլ նահանգներում, նոյնպէս և արտասահմանում։ Մեղադրվում են 30 հոգի, վկաների թիւը 150 է։ Գործը կապ ունի անցեալ տարվայ ընթացքում Լոնդոնում բացված ռուսաց կեղծ թղթադրամ շինողների գործի հետ։

—

Ինչպէս «Հիւսիսային» գործակալութիւնը մեզ հեռագրում է Սարատովից, յունվարի 13-ին այդ քաղաքի դատաստանական պալատում աւարտվեցաւ Սամօյլօվեան շինականների գործի քննութիւնը, որոնք մեղադրվում էին իշխանութեան դիմադրելում։ Պալատը դատապարտեց 8 հոգու կալանաւորների բաժնին յանձնվելուն մէկ ու կէս տարի ժամանակով, երկուսին նոյն պատժին 8 ամիս ժամանակով, երկուսին 4 ամիս ժամանակով և վերջապէս երկուսին էլ բանտարկութեանը 2 ամիս ժամանակով։ Մեղադրվածներից 6 հոգի արդարացան։

—

Տաշկենտից հեռագրում են մեզ, որ Չարջույի մէջ կառուցված «Царь» և «Царица» շոգենաւերը և «Петербургъ» ու «Москва» նաւերը ընդունելու համար նշանակված է մի յանձնաժողով։ Այդ նաւերը Ամու-Դարիա գետի նաւատորմի առաջին նաւերը կը լինեն։

—

Պարսկաստանի ԱՐԴԱԲԻԼ քաղաքից մեզ գրում են հետևեալը. «Մեզանում պսակադրութեան սովորութիւնը իր նահապետական դրութեան մէջն է։ Երիտասարդը պսակվում է օրիորդի հետ առանց նրան ճանաչելու, առանց իմանալու ոչ նրա ներքին, մտաւոր և ոչ նրա արտաքին գեղեցկութիւնը։ Օրիորդը նոյնպէս ոչ տեսնում է և ոչ ճանաչում է իր փեսացուին, իր կեանքի ապագայ ընկերոջ։ Այդպիսի վարմունքի հետևանքը այն է լինում, որ մօտիկ ապագայում, նորապսակների ընտանիքի մէջ զանազան երկպառակութիւններ ընկնելով, խախտվում է նրանց ամուսնական կապը, զոհ գնալով իրանց ծնողների «հա»-ին։ Մի այլ վատ սովորութիւնն ևս օրօրոցում արդէն մանուկների ապագան միացնելն է, որը շատ վատ հետևանքներ է ունենում»։

—

Յունվարի 15-ին, ռուսաց դրամատիկական խումբը ներկայացրեց «Կրէչինսկու հարսանիքը» յայտնի կոմեդիան, որից յետոյ խաղացին երկու փոքրիկ ևս։ Խաղը ընդհանրապէս լաւ անցաւ։ Թատրօնը էլի դատարկ էր։

—

Կոմս Լօրիս-Մէլիքօվ, ինչպէս երևում է Պետերբուրգի լրագրների հաղորդած տեղեկութիւններից, այժմ գտնվում է Պետերբուրգում։

—

Մեզ հաղորդում են, որ Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցին պատկանող շինութիւնները ընդհանրապէս շատ անխնամ դրութեան մէջ են գտնվում, և դպրոցի վարչութեան անտարբերութեան շնորհով տարուց տարի աւելի ու աւելի վատանում են, քանի որ այդ շինութիւններից շատերը, շատ անգամ վերանորոգութեան չեն ենթարկվում, իսկ եթէ վերանորոգութիւն լինում է, այդ էլ վարչութեան անհոգութեան և կապալառուների շնորհով բացի ահագին ծախսերից դպրոցին ոչինչ օգուտ չէ տալիս։ Չը պէտք է մոռանալ, որ Ներսիսեան դպրոցի եկամուտները գլխաւորապէս այդ անշարժ կալուածներից են, և դրանց անխնամ թողնել, կը նշանակէ ուղղակի վնասել դպրոցի եկամուտներին,

—

ՆՈՒԽՈՒՑ մեզ գրում են. «Յունվարի 3-ին ուսուցչական խումբը սիրողների մասնակցութեամբ ներկայացրեց «Օրիորդ Բերոյեանց» և «Փլաս» պիէսները. Ներկայացումը աջող անցաւ. օր. Ռումբեանց Բերոյեանցի դերում, իսկ տ. Տէր Պօղոսեանց Սօֆիայի դերում յարմար էին. դրանց աջող ներկայացնելը առաւել այն ժամանակ է աչքի ընկնում, եթէ ուշադրութեան առնենք տեղային հանգամանքները։ Շնորհաւորհելով օրիորդի և տիկնոջ աջողութիւնը, չենք կարող չը ցանկանալ որ ինչպէս ներկայացումից առաջ անուշադիր գտնվեցան դէպի հասարակական նախապաշարմունքները, այնպէս և ներկայումս արհամարհեն այն պառաւական զրոյցները, որոնք բնականաբար պիտի տեղան. այլ կերպ անկարելի է. խօսողները պիտի խօսեն, մոտիպաշտները պիտի ամբաստանեն, բայց գաւառական այդպիսի քաղաքի մէջ գործողը պէտք է անուշադիր թողնի այդ բոլորը և անի այն, ինչ որ թելադրում է խիղճը, և գիտակցութիւնը։ Ներկայացումից գոյացած զուտ արդիւնքը, որ պիտի յատկացվի դպրոցին, հասնում է 160—170 րուբլու»։

—

ՆՈՒԽՈՒՑ մեզ գրում են։ «Երրորդ թէ չորրորդ տարին է, որ ճրագալոյց երեկոյեան դպրոցի հոգաբարձուները յօգուտ ուսումնարանի «Աւետիք» են մանգալիս։ Այս տարի չը գիտենք ինչից դրդված վճռեցին չը ման գալ. միայն մէկը, գանձապահը, որը կարեցածին չափ չէ խնայում իր օգնութիւնը ուսումնարանին, արտաքոյ վճռի համաձայնվում է մանգալ երկու ուսուցչի հետ։ Դրանց երկու ժամվայ ընթացքում աջողվում է ժողովել մինչև 100 րուբլի, իսկ ադուլեցի պ. Բունիաթեանց պարտաւորվում է այս առիթով վճարելու չորս տարվայ ընթացքում 100 րուբլի»

—

ԹԷԼԱՒԻՑ մեզ գրում են։ «Ծննդեան ճրագալոյցի երեկոյեան և հետևեալ օրը աւետիս մանգալով Թէլաւի մի քանի երիտասարդներ ժողովեցին յօգուտ Զէյթունի հրկիզեալների 131 ր. 20 կ. և այդ գումարը յանձնեցին Թէլաւի գործակալին, ուր հարկն է հասցնելու համար։ Բոլոր տներում թէ տիկինները և թէ պարոնները մեծ սիրով ընդունում էին աւետիս ասող երիտասարդներին և կարողութեան չափ նուիրում էին յօգուտ զէյթունցիներին»

—

ՄԵՐՎԻՑ ստացանք պ. Ջհանգիր Դանիէլեանցի ձեռքով 10 րուբլի, որ իրանց մէջ հաւաքել են այդտեղի հայերը, որպէս զի այդ փողով ուղարկենք «Մշակի» մի տարեկան օրինակ ուր որ կամենանք։ Այդ փողով կուղարկենք մեր լրագիրը ամբողջ տարվայ ընթացքում Արդահանի հայոց դպրոցին։

—

Ստացանք ՄԵՐՎԻՑ պ. Ջհանգիր Դանիէլեանցի ձեռքով, այդտեղի հայ երիտասարդներից, որոնք աւետիս էին շրջել տօն օրերին, 24 րուբլի։ Այդ փողից 14 րուբլի նուիրողները յատկացնում են զէյթունցի հրկիզեալներին, իսկ 10 րուբլի Էջմիածնի տաճարի վերաշինութեան գործին։ Մեր խմբագրատանը յօգուտ զէյթունցիների եղած 165 րուբլու գումարին աւելացնելով այդ 14 րուբլին, կունենանք այժմ 179 րուբլի։

—

«Արձագանք» շաբաթաթերթը հաղորդում է, որ Մոսկվայի հարուստը, Յովհաննէս Անանօվ, նուիրել է 5,000 րուբլի Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցին, որպէս զի այդ փողի տոկոսով դպրոցի հոգաբարձութիւնը պահի մի որդեգիր, անուանելով նրան Ա լ ա մ դ ա ր և ա ն ի որդեգիր։

—

Ինչպէս յայտնի է ընթերցողին, Զէյթունի հրկիզեալներին նպաստող յանձնաժողովը, որ կազմվել է Թիֆլիսում, նախագահութեամբ տեղիս սրբազան առաջնորդի, իր գործունէութեան ընկլում հաւաքած է Թիֆլիսի հարուստ հայերից 3,790 րուբլի։ Այժմ յանձնաժողովի գանձապահ, պ. Կարապետ Մութաֆեանց տեղեկացնում է մեզ, որ նոյն յանձնաժողովը մի երկրորդ ցուցակով հաւաքել է նոյն նպատակով Թիֆլիսի յայտնի անձինքներից, գարձեալ 1,160 րուբլի։ Բացի սըրանից սրբազան առաջնորդը յանձնել է պ. Մութաֆեանցին 1,168 րուբլի 33 կոպէկ, որ անձնապէս սրբազանին է հասցրած եղել թէ Գանձակի հոգևոր կառավարութիւնից, թէ Թիֆլիսի Բեթղէհեմի եկեղեցու երեցփոխ պ. Տէր-Աբրահամեանի ձեռքով, թէ «Մշակ» ու «Արձագանք» խմբագրութիւններից։ Գումարելով նախկին 3,790 րուբլու գումարի հետ այժմ ստացված 1,160 րուբլի և 1,168 ր. 33 կ., յանձնաժողովի գանձարանում կը լինի, ուրեմն, ընդամենը 6,118 րուբլի 33 կոպ. յօգուտ զէյթունցիների։ Բայց իր նամակի վերջում յանձնաժողովի գանձապահ պ. Կարապետ Մութաֆեանց, աւելացնում է։ «Հարկ կը համարեմ ծանուցանել ի գիտութիւն յարգելի նուիրատուների, որ յանձնաժողովիս սրբազան նախագահի և պատուելի անդամների հաճութեամբ անցեալ դեկտեմբերի 28-ին հեռագրով փոխադրած եմ Կ. Պօլիս «Զէյթունի ազգային հաստատ. վերաշ. յանձնաժողովի» ատենապետ Պատրիկ էֆէնդի Կիւլպէնկեանին 400 օսմանեան լիրա, որի ընկալագիրն ևս ստացված է։»

—

Յունվարի 17-ին, առաւօտեան 2 ժամին, տեսանելի էր ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ լուսնի լիակատար խաւարումն։

—

«Արձագանք» շաբաթաթերթը լսել է, որ շուտով պիտի տօնվի Վենեցիայում հայր Ղևոնդ Ալիշանի գրականական գործունէութեան յիսնամեայ յոբելեանը։ Հայր Ալիշան որպէս գիտնական մեծ անուն ունի թէ հայերիս և թէ օտարների մէջ և գուցէ օտարները աւելի էլ գնահատում են նրան, որպէս գիտնականի, քան թէ մենք։

—

Կովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութեան խորհուրդը մեզ խնդրում է յայտնել, որ ընկերութեան այսօրվայ հերթական նիստը յետաձգվում է։ Նիստի օրվայ մասին կը յայտարարվի առանձնապէս։

—

Լսում ենք, որ կառավարչապետի պալատի մէջ այսօր բացվելու է պատկերահանդէս, որի մասին սրանից մի քանի ժամանակ առաջ արդէն հաղորդել ենք։ Պատկերահանդիսի մէջ հանդէս կը դրվին շատ նկարիչների պատկերներ։

—

Տեղական ռուս լրագիրները հաղորդում են, որ նախկին քննիչ Խօսրօեվի գործը, որը մեղադրվում է իր բնակարանը դիտմամբ կրակ գցելու մէջ, յանձն է առնում պաշտպանել պ. Տէր-Ստեփանօվ, որը թողնում է զինուորական նահանգական դատարանի պրօկուրօրի օգնականի պաշտօնը, և դառնում է երդուեալ հաւատարմատար։

—

Կիրակի, յունվարի 17-ին, պ. Ֆօրկատիի խումբը ներկայացրեց «Սերեբրեանի իշխան» («Князь Серебряный») պիէսան։ Այս պիէսան նմանութիւն չունի թատրօնական գրուածների ընդունված ոչ մի ձևի հետ։ Առնված է կոմս Ալ. Տօլստոյի նոյնանուն վէպը, հանված են նրանից հինգ կտորներ, ամեն մի կտորը անուանված է գործողութիւն և ահա պիէսան պատրաստ է։ Ի հարկէ այդպէս կարկատված պիէսայից չէ կարելի սպասել ոչ ընդհանուր կապ, ոչ կրքերի զարգացումը և ոչ միտք անգամ։ Եւ այդ բոլորն էլ չէ պահանջվում. քանի որ ինչպէս երևում է, փոխադրողի միտքն է եղել տալ մի այնպիսի նիւթ, որով կարելի լինի հանդիսականի աչքը շլացնել փայլուն սարք ու կարգով և պ. Ֆօրկատի լաւ օգտվել է այդ նիւթից և հաղիւ թէ որ և է մասնաւոր անտրէպրէնեօր Թիֆլիսում այդպէս փայլուն կերպով ներկա-

---

գիշեր շատ ուշ վերադարձաւ տուն։ Միւս առաւօտը նա տուեց ինձ երեսուն հինգ մանէթ, որից երեսունը պիտի տայի տանտիրոջը։ Ես հարցրի մնացած գումարի մասին, նա բարկացաւ վրաս. որպէս միշտ, ինձ մնաց միայն լռել.... Այն օրվանից թէև նա սկսեց յաճախել իր պաշտօնատեղին, բայց ամենայն գիշեր շատ ուշ է տուն գալիս։ Մի նոր սովորութիւն էլ է արել. ահա երկու օր է տանը չէ ճաշում, և ինձ պատմում է թէ՝ իր մի վաղեմի բարեկամը եկել է և նրա հետ զբաղված է։ Չը գիտեմ ճշմարիտ այդ ծրպիսի բարեկամ է, որ իր տունը չէ բերում նրան և պանդոկներումն են ճաշում։ Սպասենք՝ տեսնենք, էլի ինչեր պիտի անէ....

Հոկտեմբերի 8։ Մեր գործերը վատ են գնում։ Անցեալ առաւօտ մէկ կոպէկ անգամ չը կար բազար ուղարկելու։ Ճարահատված, դիմեցի Սարէթօին և նրանից երեք մանէթ փող առա, պատճառ բերելով թէ՝ Պետր Վասիլեվիչը մոռացել է ինձ փող տալու։ Մեր տան հոգսերը բոլորովին չէ ուզում իմանալ իմ մարդը։ Չը գիտեմ թէ ինչ անեմ։ Երէկ խօսեցի այդ մասին նրա հետ. բղավում է։ Չը նայելով նրա բարձրացրած աղմուկին, յայտնեցի նրան, որ ես վճռել եմ կրկին դասերով պարապել։ Ես սպասում էի, որ նա թոյլ չի տայ ինձ, կառարկէ այդ մասին, բայց ոչ, բաղդաւորաբար նա համաձայնվեց և կասես թէ ուրախացաւ էլ...

Այսօր ես այն ընտանիքների մօտն էի, որտեղ ես առաջները դասեր էի տալի։ Նրանք ինձ ուրախութեամբ ընդունեցին, և մի քանի օրից յետոյ դարձեալ պիտի սկսեմ իմ դասատուութիւնները։ Այսպիսով գոնեա մեր օրվայ հացը ապահոված կը լինի, եթէ ոչ մեր բանը, ինչպէս ասում են, շատ բուրդ է։

Ահա և մի նորութիւն. երէկ և այսօր առաւօտ մարդս գանգատվում էր իր պաշտօնի ծանրութիւնից։ Շատ հեռուից էր սկսել իր այդ զրոյցը, բայց յետոյ վերջացրեց, յայտնելով այն միտքը թէ՝ մտադիր է ծառայութիւնից դուրս գալ։

—Որ պաշտօնից դուրս գաք, յետոյ ինչ պիտի անէք։ Այժմ էլ դժուարութեամբ ենք կառավարվում, այն ժամանակ հօ աւելի դժուար կը լինի։

—Երբէք չը համարձակվես քո դատողութիւններն ինձ յայտնելու, տաքացաւ, փրփրաց նա,— քեզ ինչ, որ ես իմ պաշտօնը կը թողնեմ... Լըսում ես, ես չեմ կամենում, чортъ побери, որ դու քո խելքով իմ գործերի մէջ մտնես...

—Ինչպէս ուզում ես այնպէս արա, պատասխանեցի ես, միայն թէ ես պարտք եմ համարում մատնացոյց անել մեր տխրուստ սուղութիւնը։ Ապագայում մեզ աւելի դժուար կը լինի. այժմ մենք երկու հոգի ենք, իսկ մի կարճ ժամանակից յետոյ մենք երեք հոգի կը լինենք... Ուրեմն մեր կարիքները երեխայի հետ միասին կը բազմանան... Այսպէս եթէ ես ընդդէմ եմ քո պաշտօնից դուրս գալուն, այդ խնամքը ոչ թէ ինձ համար է, այլ այն էակի համար, որը շուտով քեզ հայր և ինձ մայր պիտի կոչէ։

Սիրտս շատ յուզված էր և ես լաց եղայ։

Ոչ իմ արցունքը, ոչ իմ խօսքերը ազդեցութիւն չարին նրա վրա, չը կարողացան նրա գութը շարժել։ Ընդհակառակն՝ նրա երեսը միանգամայն այլակերպվել էր և նրա բարկութիւնը հասել էր այն աստիճանին, որ նա սկսեց ինձ հայհոյել ամենակեղտոտ խօսքերով։ Ես չեմ հասկանում՝ այդ ինչ բնաւորութիւն է. անմեղ տեղը մեղաւոր դուրս եկայ։ Ճշմարիտ են ասում թէ՝ չը գիտես որտեղ կը կորցնես և որտեղ կը գտնես...

Սխալ, մեծ սխալ ես արեցի... Այժմ ակներև է, որ իմ վիճակը քանի գնայ պիտի ծանրանայ, և ոչ մի ակնկալութիւն և ոչ մի բաղձանք չը պիտի ունենամ ապագայում։ Մի բանի վրա է միայն մնում ինձ աշխատել և այն է՝ որ իմ ընտանեկան աննախանձելի դրութիւնը ոչ ոք չիմանայ։ Որքան էլ որ ծանր լինի իմ ճակատագիրը, դառն լինի նա, կուզեմ նրան իմ սրտի խորքերում թաքցնել. թոյլ չը պիտի տամ ոչ ուքին մտնել իմ ներքին աշխարհը։ Միայնակութեան մէջ կարող եմ համբերատարութեամբ տանել իմ գլխի գալիքները, իսկ եթէ մարդիկ թափանցեն իմ ցաւերը, իմ դժբաղդութիւնը, ես իմ գլուխը կը կորցնեմ։ Եւ ինչ կարող եմ նրանցից սպասել. հծծակրութիւն, ցաւակցութիւն. ոչ, ոչ, հարկաւոր չեն ինձ այդ ամենը։ Իմ սրտի ցաւերին այդ պլատոնական ցոյցերը սպեղանի չեն կարող լինել, այլ կը գրգռեն նրա մարմաջները, և ես այն ժամանակ կը կորչեմ գլխովին, կը կորչեմ, երբ կուրծքիս տակ բաբախող մի ուրիշ սիրտ ինձանից ահա կեանք է պահանջում։ Յանուն նրա, յանուն այդ էակի պիտի հեռի պահեմ մարդկանց աչքից իմ օջախի անշքութիւնը, նրա սառնութիւնը.... Եւ դու ողորմելի էակ, քո լոյսը մի կայծ անգամ չը գցեց մեր օջախի մէջ, չը կարողացաւ կենդանացնել քո հօր սրտի մէջ ոչ պարտաճանաչութիւն և ոչ մարդասիրութիւն... Թող այդպէս լինի... Բայց մենք՝ երկուքս՝ ինչ թշուառութեան որ մէջ էլ լինենք, կը սիրենք մէկս մէկին. այդ սէրը պիտի լինի մեզ զօրավիգ, այդ սէրը պիտի լինի սառը բնաւական կատաղի կեանքի ծփանց մէջ...

(Կը շարունակվի)

Ծխական

յացնէր որ և է պիէսա, ինչպէս արել է պ. Ֆօրկատի։ Գեկօրացիաները չատ գեղեցիկ են, հագուստներ և ուրիշ պարագաներ փայլուն և փառաւոր են, չքեղ գործողութիւնները բեմի վրա անցնում են աչքող կերպով և ոչ խստապահանջ հասարակութեան համար այդ բաւական է գրաւելու նրան դէպի թատրոն։ Թատրոնը կատարելապէս լի էր և կասկած չը կայ որ լի կը լինի այդ պիէսայի և յաջորդ ներկայացումներին։

—

Լսում ենք, որ յունվարի 2-ին խաղարկութեան 75 հազար րուբլին ընկել է մի ազուլեցի երիտասարդ հաշուապահի՝ Շիրազեանց ազգանունով, որ ծառայում է Գէորգեան եղբայրների առևտրական տան մէջ։ Այդ չորրորդ դէպքն է որ կարճ ժամանակում ազուլեցիք խաղարկութեան ժամանակ տանում են խոչոր գումարներ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ

Կ. Պօլիս, 9 յունուարի

Այս տարի վերջապէս ձիւնէն կարօտնիս կառնենք. բաւական տարիներ են յորմէհետէ ձմեռները հազիւ թէ մի քանի օր ձիւնի երես կը տեսնէինք, իսկ այժմ դեկտեմբերի վերջի չաբաթներէն սկսեալ չատ ձիւնեց, այնպէս որ ծննդեան օրերն ամեն կողմ ձիւնը ծածկած էր և ազգային երեսփոխանք, պաշտօնական անձինք և երևելի կոչուած հայեր կարող չէին դիմել ի Պատրիարքարան շնորհաւորելու համար ս. Պատրիարքը։ Այսու հանդերձ բաւական այցելուներ եղան. շնորհաւորութիւններ, փոխադարձ ճառախօսութիւններ և ակնարկներ օրուան առկախ խնդիրներու վերաբերութեամբ։ Պատրիարքն այս առիթէն օգուտ քաղած է վերստին յայտարարելու թէ՝ ինքն հրաժարեալ կը մնայ, թէ իւր հրաժարականը պարզ է, բայց կան զանազան խնդիրներ, որոնք սխալ մեկնուած են և թէ այդ սխալները պիտի փարատին։

Ազգ. Ժողովոյ կողմանէ ատենապետ պ. Մերէմ-Գուլի կը յայտարարէ Պատրիարքին թէ՝ նորին սրբազնութիւնը միշտ Պատրիարք է հայոց ազգին համար և թէ օրուան կնճռոտ խնդիրներն պիտի լուծուին անտարակոյս ազգային Պատրիարքարանի իրաւանց համեմատ։

Սոյն իմաստով ուրիշ խօսակցութիւններ ևս կըլլան և Պատրիարքը ըստ իւր սովորութեան գեղեցիկ նարինջներ ընծայելով շնորհաւորութեան եկողներուն, կը վերջացնէ ունկնդրութիւնը, զի արդէն ինքն ալ յոգնած էր, նախորդ օրը պատարագն ինք մատուցած ըլլալով և երկու օրէ ի վեր այցելութիւններ ընդունելով։

Ինչպէս որ կաղանդի օրն գոհունակութեան օր մը եղաւ, վասն զի Քաղ. Ժողովոյ ընտրութիւնը վաւերացուած էր կառավարութեան կողմանէ, նոյնպէս ալ ծննդեան տօնն գոհունակութիւն պատճառեց Քաղաքական Ժողովոյ, որ իւր ատենապետին միջոցաւ կարևոր տեղեկութիւններ ստացաւ պետական խորհրդէն, որոյ առաջին է իրաւասութեանց խնդիրներն։ Շէյխ-իւլ-իսլամի որդին, որ պետական խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղին նախագահ ընտրուած է և այս օրերս տեսակցութիւն մը ունենալով Մագսուտ Սիմօն պէյի հետ, յայտնած է նմա թէ՝ պետական խորհուրդը հայոց Պատրիարքարանի պահանջմանցն նպաստաւոր կերպով խնդիրներն լուծելու հակամէտ է, և թէ ինքն նախագահն ալ այդ կարծիքն ունի.— Ինչպէս արդէն գրած եմ, Աարիֆի փաշայի յանձնաժողովն ալ նպաստաւոր տեղեկագիր տուած էր։ Սիմօն պէյ գոհ կը մնայ, որ իւր օրովն այս կնճռոտ խնդիրն կը կարգադրեն և ժամանակ կունենայ Ազգ. Վարչութիւնը ուրիշ օգտակար խնդիրներով զբաղիլ։

Այս առթիւ կըսենք թէ Վահան էֆէնդի, որ Թիւրքիոյ ամենէն երևելի օրէնսգէտներէ մին է, որ դատական գործոց նախարարի երկրորդն է և միջոց մ'ալ առժամանակեայ կերպով դատական գործոց նախարարութիւնը վարած է, և որուն ազդեցութիւնը մեծ է, այս չաբաթ Պատրիարքին խրկած է այն տեղեկագիրն, զոր ինքն պատրաստած էր Պատրիարքարանի և դատական գործոց նախարարի միջև անհամաձայնութեան նիւթ եղող խնդրոյ համար։ Ազգին մէջ այնպէս լուր մը տարածուած էր թէ Վահան էֆէնդի ազգին աննպաստ կերպով տուած էր իւր տեղեկագիրն. զայրոյթն ընդհանուր եղած էր—այդ մասին բան մը չէի հաղորդած, վասն զի տարածուած լրոյն ստուգութիւնը ինձ համար տարակուսական էր—հանրային կարծեաց այս գրգռման հանդէպ Վահան էֆէնդի օգտակար կը համարի իւր տեղեկագրոյն օրինակը խրկել առ Պատրիարքն։ Այդ տեղեկագրէն կը տեսնուի թէ Վահան էֆէնդի քրիստոնէից իրաւանց պաշտպանութիւնն ստանձնած է օրէնսդիրական տեսակէտներով։

Եթէ այս խնդիրներն գոհացուցիչ կերպով ալ լուծուին, կան ուրիշ դժուար հարցեր, որոց լուծման մասին բաւական չուարած կը մնան Քաղաքական Ժողովականք. առաջին դժուար հարցն է Պէշիկթաշի գերեզմանատան խնդիրն։ «Մշակի» անցեալ տարուայ 140 թւոյն մէջ հրատարակուած թղթակցութեամբս արդէն մանրամասնօրէն պատմած եմ թէ՝ որպիսի դժբաղդ պարագաներով վերստին այդ խնդիրը ծագում առաւ. գրած եմ նաև Օսման փաշայի ի Պատրիարքարան խրկած պաշտօնագրոյն իմաստը։ Այժմ Քաղաքական Ժողովը ստիպման ներքև է այդ խնդիրը կարգադրելու համար և չփոթած է թէ ինչ ընէ։ Եթէ հասարակութեան մէջ տարածուած լուրերուն նայինք, Սիմօն պէյ տրամադիր է առանց աղմուկ հանելու գերեզմանատունն յանձնել և խնդիրը փակել։ Այս լուրերն անհիմն չեն երևիր, սակայն կրօնական Ժողովը համակարծիք չէ Քաղ. Ժողովոյ տեսութեանց։ Բայց կրօնական Ժողովն ալ աղմուկ բարձրացնելու հակամէտ չէ, այլ կը յայտարարէ թէ երբ Քաղաքական Ժողովը ուզէ գերեզմանատունն յանձնել, կրօնականին ուրիշ բան չի մնար ընել, բայց եթէ հրաժարիլ։

Եւ արդարև եթէ կրօնական Ժողովն ուզէ իսկ իւր հաճութիւնը տալ, կարող չը պիտի լինի, վասն զի այն ատեն պիտի ըսուի թէ՝ անցեալ տարի ինչ պատճառաւ այնքան հզօր դիմադրութիւն ըրին. ո՞չ ապաքէն կայսեր դէմ թշնամական ցոյց մ'էր այդ և թէ այժմ Յոնիական ափունքներէ հասած օրէնքներու առաջ կը պապանձին ու կը խոնարհին։ Եթէ կրօնական Ժողովն հանդերձ իւր նախագահ Հայրիկովն ուրիշ համոզում չունենար, նոյն իսկ այս տեսութիւնը կը բաւէր զինքը կասեցնելու։

Բայց միւս կողմանէ եթէ կրօնական Ժողովը սաստիկ դիմադրութիւն ընէ, Քաղ. Ժողովը պիտի առարկէ թէ նա արդեւք կը լինի ազգային գործոց կարգադրութեան և հաւանօրէն Քաղ. Ժողովը հրաժարի։

Խնդիրն այս խառնակ վիճակին մէջ է. ամենուրեք զայրոյթ ընդդէմ անոնց—որք ձեզ լաւ ծանօթ են—որք Պատրիարքարանի դէմ ունեցած իրենց անզուսպ ատելութեամբն այսպիսի ձախորդ կացութեան մը կենթարկեն ազգը։

Բայց բաւական չէր այն պէչ օրինակը, որ տուաւ Իզմիր և անձ այդ խումբի թերթն եղող «Արևելեան Մամուլ» կը ջանայ արդարացնել այդ ձեռնարկը, անցեալէն օրինակներ բերել և հաստատել թէ Պօլսոյ հայք և եկեղեցականք անիրաւ էին դիմադրելով գերեզմանատուն յանձնուելուն։ Ի՞նչ կրնանք ըսել։ Գիտենք թէ մեզ վնասողն հայերն են միշտ։ Նոյն իսկ եթէ անիրաւ լինէին մեր կրօնականք, ազգային շահը կը պահանջէր կամ պաշտպանել զանոնք կամ լռել։ Ինչու։ Վասն զի կայսեր անձը խնդրոյ առարկայ եղած է. արդ ո՛չ մի եկեղեցական, ո՛չ մի աշխարհական մտքէն երբէք անցուցած է կայսեր դէմ ո՛ և է բան մը խօսել կամ ընել, մանաւանդ որ կայսրը, ինչպէս ընդհանրութեան, նոյն ի մասնաւորի հայ ազգին սիրելին ու համակրելին եղած է, արդ ինչու համար պարզ կրօնական համոզման մը այսպիսի գոյն տալ։

Ծննդեան օրն Հայրիկ—որ առողջացած է—Իւսկիւտարու ս. Խաչ եկեղեցին սրտաշարժ քարոզ մը տալով, տխուր կերպով խօսած է այն մատնութեան մասին, որուն զոհ կերթայ ազգը։ Քարոզն այնքան սրտաշարժ եղած է, որ և ոչ իսկ քարոզիչը կարող եղած է չարունակել։

Հայրիկ առողջացած է. Նորին սրբազնութեան հիւանդութիւն ամենուրեք մտատանջութիւն պատճառած էր. Վեհ. Կաթողիկոսն հետևեալ հեռագիրն ուղղած էր Հայրիկի.

«Մտերմական համակրանօք՝ զոր ունիմք ի վաղ ժամանակաց առ սրբազնութիւնն ձեր՝ կը փափագիմք տեղեկութիւն ունենալ ձեր յարգելի անձնաւորութեանն համար, և կաղաչեմ Աստուած շնորհել ձեզ բարի ողջութիւն՝ ի մխիթարութիւն հայոց ժողովրդեան և եկեղեցւոյ»։

Հայկակ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—«Արևելք» լրագիրը գրում է հետևեալը. «Պրոֆէսօր Յակոբ Ճէճիզեան որ բողոքականաց ընտրողական ժողովոյ ամենաստուար մեծամասնութեամբ ընտրված էր Ազգապետ Բողոքականաց, պիտի չը կարենայ իւր պաշտօնին գլուխն անցնիլ, որովհետև կայս. կառավարութիւնը բեկած է այն ընտրութիւնը։ Տպարանապետ Յակոբ Պօյաճեան խումբ մը բողոքականաց հետ միասին, բողոք մատուցած են սոյն ընտրութեան դէմ, նշանակելով օրինական թերութիւններ. սակայն ընտրողական ժողովոյ կազմութիւնը և Ազգապետի ընտրութիւնը կատարված էր կատարելապէս համաձայն ընտրութեան այն օրինաց զոր գծած է նախորդ ժողով մը որոյ մէջ էր բողոքարկուաց գլուխ Պօյաճեան Յակոբ էֆէնդին։ Կայս. կառավարութիւնը նաև յայտարարած է թէ պէտք է որ իրեն երեք ընտրելի ներկայացուի, և ինքն անոնցմէ մին ընտրէ ազգապետ։ Արդէն նախորդ ընտրութեան ժամանակ ևս կայս. կառավարութիւնը սոյն դիտողութիւնն ըրած էր, սակայն բողոքականք կը փափագին որ իրենց ընտրութիւնն ևս տարբեր չը լինի ուրիշ հասարակութեանց ընտրութիւններէն»։

—Թիւրքաց Հայաստանից այս օրերս Կ. Պօլիս է բերվել կալանաւորված Սարգեան։ Նա բանտարկված է այժմ, ինչպէս մեզ գրում են, Կ. Պօլսի Եըլդըզի պալատում և հարցաքննութեան է ենթարկված։

—Բերլինից հաղորդած վերջին տեղեկութիւնները ցոյց են տալիս, որ Թագաժառանգի առողջութիւնը զգալի կերպով լաւանում է, և նա մտադրութիւն ունի գարնան սկզբներին վերադառնալ Բերլին։

—Սօֆիայից հեռագրում են եւրոպական լրագիրներին, որ Կօբուրգեան պրինցը հիւանդացաւ։

—Ֆրանսիական այժմեան մինիստրութեան դրութիւնը չատ էլ ապահով չէ համարվում. Փարիզի չատ շրջաններում սպասում են որ չուտով Տիրարի մինիստրութիւնը կընկնի, թէև այդ բանը չատ էլ չէ համապատասխանում հասարակական տրամադրութեանը, որ ցանկանում է հանրապետական կառավարութեան օրգաններն աւելի հաստատ վիճակի մէջ տեսնել։

—Պօլսից գրում են, որ Մակեդոնիայում մի քանի ժամանակից ի վեր նկատվող չարժումները սաստկացել են և ծանր կերպարանք են առել։

—Գերմանական լրագիրներին գրում են, որ եթէ մի քանի պետութիւնների մէջ պատերազմ պատահի, ինչպէս որ չատերը սպասում են, Շվեդիան իրան չէզոք կը պահի, և չի անցնի ոչ Գերմանիայի, ոչ էլ Ռուսաստանի կողմը։

—Հռոմից գրում են, որ Վատիկանի և Քուիրինական կառավարութեան մէջ ոչինչ յարաբերութիւններ չը կան, և նոր պայմաններ չեն կապված, ինչպէս հաղորդել են մի քանի եւրոպական լրագիրներ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նորերումս փարիզի լրագիրներից մէնում տպվեցաւ հետևեալ յայտարարութիւնը։

«Մի առողջ և գեղեցիկ երիտասարդ, որ 20,000 ֆրանկ տարեկան եկամուտ է ստանում, կամենում է ամուսնանալ մի գեղեցիկ օրիորդի կամ այրի կնոջ հետ, թէկուզ այդ աղջիկը կամ կինը բոլորովին աղքատ լինէր, միայն մի պայմանով, որ իր հետ ամուսնացողը երբէք չը հագնի ոչ կօրսէտ և ոչ էլ տուրնիւր և երբէք չը կպցնի իր մազերին կեղծ մազեր (չինիօն)։»

Յայտարարութեան տակ տպված էր երիտասարդի հասցէն։

Երկար ժամանակ ոչինչ պատասխան չէր ստանում երիտասարդը իր յայտարարութեան վրա, բայց վերջապէս նոյն լրագրում երևեցաւ հետևեալ պատասխանը «Մի քանի փարիզուհիք» ստորագրութեամբ։

«Մեզանից իւրաքանչիւրը իրան բաղդաւոր կը համարէր առողջ, գեղեցիկ և հարուստ երիտասարդի կինը լինել, սակայն 20,000 ֆրանկ տարեկան եկամուտի համար հրաժարվել չինիօնից, կօրսէտից, բայց մանաւանդ տուրնիւրից,—մեզանից ոչ մին երբէք չի համաձայնվի։»

* * *

«Deutsche Buchdrucker Zeitung» լրագիրը հաղորդում է հետևեալ տեղեկութիւնները ամերիկական լրագիրների մասին։ Ամերիկայի մէջ հրատարակվում են երեք ուտելի լրագիրներ, խմորեղէնի վրա տպած. երկու լրագիր էլ տպվում են ծամելի ծխախոտի տերևների վրա։ Բացի դրանից հրատարակվում են եօթ պատկերազարդ լրագիր բամբակի թաշկինակի վրա։ Կան լրագիրներ, որոնք վճարում են իրանց բաժանորդների յուղարկաւորութեան ծախսերը, կան և այնպիսի լրագիրներ, որոնք իրանց բաժանորդներին չաբաթը մի անգամ ճաշի են հրաւիրում։

Այդ րէկլամները գուցէ սրամիտ են, բայց համակրելի —երբէք։

„ՄՇԱԿԻ" ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 15 յունվարի։ Երէկ Ձմերային պալատում տեղի ունեցաւ առաջին պարահանդէսը, որին հրաւիրված էին մօտ 3150 անձինք։ Ժամի 12-ի մօտ, մազուրկա կոչված պարից յետոյ, սկսվեց ընթրիքը, որի ժամանակ Թագաւոր Կայսրի հետ միասին նստած էին գերմանացոց և Թիւրքաց դեսպանները։ Թագաւոր Կայսրը բարեհաճեց անցնել այն դահլիճներով, որտեղ հիւրերն էին, և նրանցից մի քանիսի հետ խօսեց.— Օգտվելով ընդհանուր հարցերի քննելու համար գեներալ-նահանգապետների իւրաքանչիւր տարի Պետերբուրգ գալով՝ պատերազմական մինիստրութիւնը խնդրեց Բարձրագոյն հրաման՝ մի առանձին յանձնաժողով կազմելու համար, որը պէտք է վերջնականապէս քննի զօրքերի զաշտային վարչութեան նոր կանոնագրութեան նախագիծը։ Յանձնաժողովը կը գտնվի Մեծ Իշխան Նիկօլայ Նիկօլաեվիչ Անդրանիկի նախագահութեան ներքոյ. յանձնաժողովին կը մասնակցեն զինուորական շրջանների գլխաւորները և մի քանի ուրիշ անձինք, որոնք վարում են զինուորական-վարչական բարձր պաշտօններ։ Պատերազմական մինիստրութիւնը ենթադրում է օգտվել յիչեալ բարձրաստիճան զինուորականների Պետերբուրգ գտնվելով, նրանց մասնակցութեամբ այժմեան ուղղիչ կանոնագրութիւնը վերաքննելու համար։

—«С. Пет. Вѣд.» լրագիրը հաղորդում է, որ անցագրերի կանոնագրութեան վերաքննութեան համար կազմված յանձնաժողովը մշակել է մի նախագիծ, բայց այդ նախագծի գործադրութիւնը չուտով տեղի չի ունենայ, որովհետև այդ կախված է մի առանձին յանձնաժողովի աշխատութիւններից, որը վերաքննում է ռուսաց հպատակութիւն ընդունելու կամ ռուսաց հպատակութիւնից դուրս գալու օրէնքները։

ԲԷԼԳՐԱԴ, 15 յունվարի։ Լոյս տեսաւ «Մեծ Սերբիա» նոր լրագրի առաջին համարը, որը քարոզում է համերաշխութիւն սերբերի և ռումինների մէջ՝ ընդդէմ Աւստրիայի։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 յունվարի։ Այսօր այստեղ հասաւ իտալական նոր դեսպան Մարակէտտի։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 յունվարի։ Հրատարակված են այն պատիժները, որոնք վերաբերում են նաւթային վառելափուղերի վրա դրած ակցիզային կանոնները խախտելուն։ Խարկովի համալսարանի մէջ ուսումը կը սկսվի յունվարի 25-ին։ «Новое Время» լրագիրը հաղորդում է, որ ներքին գործերի մինիստրութեան մէջ, նախագահութեամբ մինիստրի օգնական Պլէվէի՝ կազմակերպվում է մի առանձին յանձնաժողով, որը պէտք է քննի այն միջոցները, որոնցով կարելի է թեթևացնել ռուսաց հողատիրութեան դժուարին կացութիւնը, և դրա հետ միասին բարձրացնել հացահատիկների գինը։

ՄՕՍԿՎԱ, 16 յունվարի։ Երէկ նահանգական դատարանը քննում էր Րիազան-Կօզլօվի երկաթուղու վարչութեան դէմ յայտնած պահանջը, մեքենապետ Տօլօկօննիկօվի հաշմութեան վարձատրութեան համար, որը զրկվել է ձախ ձեռքից, Րիազանի կայարանում գնացքներ կարգադրողի մեղաւորութեամբ, քանի որ դա ուղղել է պահեստի գծով չոգեմեքենան այն ժամանակ, երբ Տօլօկօննիկօվ իւղում էր մեքենան։ Դատարանը վճռեց հետևեալը. առնել ընկերութիւնից յօգուտ Տօլօկօննիկօվի 4,200 րուբլի։

ՎԻԷՆՆԱ, 16 յունվարի։ «Polit. Correspondenz» լրագրին հեռագրում են Կ. Պօլսից, որ պալատի մէջ կազմված է մի յանձնաժողով, որը պէտք է զբաղվի բացառապէս այն գործերով, որոնք վերաբերում են հայերին, և պէտք է հետևի հայոց մամուլին, ամեն օր հաղորդելով Սուլթանին այն բոլորը, ինչ որ նկատվում է։ Յանձնաժողովը կարգադրութիւն է արել հայոց երկու դպրոց փակելու համար։ Վիէննայում ասում են, որ այդ կարգադրութիւնից յետոյ, ձեռք կառնվեն ուրիշ միջոցներ հայերի դէմ։

ԲԵՐԼԻՆ, 16 յունվարի։ Րէյխստագի մէջ սկսվե-

ցան վիճաբանութիւններ սօցիալիստների վերաբերեալ օրէնքների գործադրութիւնը երկարացնելու մասին։ Մինիստր Պուտկամէր, հերքելով օրէնքը վերացնելու մասին արված պատճառաբանութիւնները, ասեց որ ձեռք առած միջոցների շնորհով, Գերմանիայում անկարգութիւնները վերջացան, և որ պետութիւնը սօցիալական ռամկապետութեան սարսափներից պաշտպանելը՝ միանգամայն մարդասիրական բան է։ Պուտկամէր խոստովանվեց, որ պրուսական կառավարութիւնը պահում է Շվէյցարիայում գործակալներ, որոնք պէտք է հետևեն անարխիստներին, և որ այդ միջոցը ապարդիւն չէ։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 յունվարի։ Բարձրագոյն բարեհաճութեամբ, հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրութեան մէջ՝ երկաթուղիների գործերի վերաբերեալ խորհրդի անդամ են հաստատված մի տարով, իբրև արդիւնաբերութեան ներկայացուցիչներ, «Ազատ տնտեսական ընկերութեան» նախագահ բարօն Կօրֆ և ինժեներ գեներալ-մայօր Ստրուվէ, իսկ իբրև առևտուրի և մանուֆակտուրայի ներկայացուցիչներ՝ կամերգեր Նեչաեվ-Մալցեվ և առևտրական խորհրդական Ալէքսէյ Պրօզօրօվ։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 յունվարի։ Հրատարակված են կանօններ լուսաւորող նաւթային իւղերը օտար երկիրները արտահանելու համար։ Այն իւղերը, որոնք ակցիզին չեն ենթարկվել, կամ որոնցից ակցիզը վերցրած է, կարող են արտահանվել նաւահանգիստների մաքսատներից և մի քանի որոշ ցամաքային մաքսատներից, իսկ այն իւղերը, որոնք վճարած են ակցիզը, առանց վերադարձի, կարող են արտահանվել բոլոր մաքսատներից։ Իւղերը արտահանելու ցանկացողները պէտք է վճարեն պետական գանձարանին 360 րուբլի իւրաքանչիւր կէս միլիօն պուդից, իսկ երկրի ներսում ծախսելու իրաւունքը ստանալու համար պէտք է իւրաքանչիւր պուդից 40 կօպէկ ակցիզ վճարեն։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 յունվարի։ Բօլղարական միջնադէպքի մասին «Свѣтъ» լրագիրը հաղորդում է, որ Նաբօկօվ իրաւ սպանված է և նրանից յետոյ սպանվեցան՝ չէրնօգօրցի բահանայ Կանիչին և դարձեալ 13 հոգի չէրնօգօրցիներ։

ՍՕՖԻԱ, 17 յունվարի։ Ֆիլիպօպօլից լուրեր են հասնում, որ կառավարութիւնը զաղտնապէս միջոցներ է ձեռք առնում ազգային ժողովը գումարելու, Բօլգարիայի անկախութիւնը յայտնելու նպատակով։ Գերմանական ընդհանուր հիւպատոսը վերադարձաւ այստեղ արձակուրդից։

ՍՏՕԿՀՕԼՄ, 17 յունվարի։ Այսօր կէսօրից յետոյ, կայացաւ պրինց Օսկարի նշանադրութիւնը Հէնրիէտ Մունխ-ֆօն-Ցուլկիլա օրիորդի հետ։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 յունվարի։ «Правит. Вѣстн.» հաղորդում է, որ Պետերբուրգի համալսարանի դասախօսութիւնները կը սկսվին յունվարի 21-ին։

ԿԻԵՎ, 18 յունվարի։ Երէկ առաւօտեան Հարաւ-Արևմտեան երկաթուղու Մինգաեվօ կայարանի մօտ, Օդէսայից 82 վերստ հեռաւորութեամբ, ապրանքային գնացքը ընդհարվեցաւ փօստային գնացքի հետ, որ գալիս էր Կիէվից։ Սաստիկ վընասվեցան շոգեկառքերը, 3-դ կլասի չորս վագօններ, երկու ճանապարհորդներ սպանված են, 11 հոգի վիրաւորված են, որոնց թւում չորս հոգի ծանր կերպով են վիրաւորված, կօնդուկտօրներից մէկը սպանված է և երկուսը վիրաւորված են։

ԲԷԼԳՐԱԴ, 18 յունվարի։ Հրատարակված է 20 միլիօն դինարի փոխառութեան մասին օրէնքը։

—

ՍՒ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱ

Յունվարի 15-ին

Լօնդօնի վրա 10 ֆունտ արժէ. .	115 ր.	65 կ.
Համբուրգի վրա 100 մարկ — . .	56 ›	65 ›
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ — . .	57 ›	50 ›
Ոսկի — արժէ — . . .	9 ›	22 ›
Մաքսային կուպօններ — . .	184 ›	50 ›
Արծաթ — — — . . .	1 ›	31 ›
Բօրսային դիսկօնտներ — . $6^1/_2$ և $7^1/_2$%		›
Պետակ. բանկ. 5% տոմս 1-ին շրջանի	99 ›	75 ›
— — — — 2-րդ —	97 ›	87 ›
— — — — 3-րդ —	97 ›	87 ›
— — — — 4-րդ —	98 ›	12 ›
— — — — 5-րդ —	98 ›	— ›
— — — — 6-րդ —	— ›	— ›
Նոր 4% փոխառութիւն	82 ›	25 ›
Արևելեան 5% փոխառութ. 1-ին շրջ.	98 ›	62 ›
— — 2-րդ —	97 ›	50 ›
— — 3-րդ —	97 ›	50 ›
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	262 ›	— ›
— երկրորդ —	246 ›	— ›
$5^1/_2$% ռէնտա	103 ›	— ›
Ոսկեայ ռէնտա.	194 ›	50 ›
Եօթերորդ կօնսօլիդած փոխառութիւն.	165 ›	— ›
Նոր երկաթուղային ռէնտա . . .	98 ›	— ›
5% գրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդ. ընկ.	163 ›	75 ›
Գրաւ. թղ. Ազնու. բանկի . . .	97 ›	87 ›
$5^1/_2$% գրաւական թղթեր Խերսօնի կալուած բանկի.	99 ›	25 ›
6% գրաւակ. թղ. Խարկօվի կալ. բան.	101 ›	75 ›
— — Պօլտավայի— —	101 ›	50 ›
— — Պետ.Տուլսկ.— —	101 ›	62 ›
— — Կիևվի — —	101 ›	50 ›
— — Մօսկվայի — —	102 ›	25 ›
— — Բեսարաբ. Տավր.—	101 ›	25 ›
— — Նիժ. Սամար. —	101 ›	50 ›
— — Վիլնայի —	101 ›	25 ›
— — Թիֆլիսի—27 և 43 տ. —	›	— ›
— —Քութայիսի-18 և 43 տ. —	‹	— ›
Վօլժսկօ-Կամսկի բանկի ակցիաները	692 ›	— ›
Ռուսաց երկաթուղիների գլխաւ. ընկ.	267 ›	— ›
Րիբինսկ-Վօլօգօվի ընկ.	86 ›	— ›
Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օբլիգացիաներ.	94 ›	62 ›
Մօսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ .	94 ›	50 ›
Օդէսայի — — .	94 ›	12 ›
Թիֆլիսի քաղաք. կրեդ. ընկ. օբլ. .	— ›	— ›

Ս. Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը ամրանում է։

Խմբագիր-Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԳԱՐՄՕՆԻԿԱՆԵՐ

ԳԱՐՄՕՆԻԿԱՆԵՐԻ ՆՈՐ ԲԱՑՎԱԾ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԸ

Վ. Դ. ԳՐԵՑՕՎԻ, Տուլա քաղաքում, մեծ մրցման դիմանալով, նշանակում է շատ էժան գներ։ Ցանկանալով միջոց տալ օտարաքաղաքացի մանր առևտրականներին ստանալ գարմօնիկաները առաջին ձեռքերից, ուղարկում է նրանց այդ գործիքները դրաւոր պահանջման համեմատ, փոքր քանակութեամբ, բայց ոչ պակաս քան 25 րուբլու գումարի։ Պահանջները առանց բեհի 15% չափով, չեն կատարվում։ Գները 13 կօպէկից մինչև 10 րուբլի։

Հասցէն. Тула, улица Веневская, д. Рылѣевой, В. Д. Грецову.

1—3 (Ն)

ՆԵՐԿԱՅ 1888 ԹՒԻՆ

„ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ“

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՎԻԷՆՆԱՑԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

կը հրատարակվի ամեն ամսի սկզբին։ Բաժանորդագրութեան գինն է կանխիկ 8 ֆրանկ. Վեցամսեայ 5 ֆր. Մէկ համարը առանձին կը վաճառվի 1 ֆրանկ։

Հասցէն՝ A la Rédaction de la Revue «Hantes» Au Couvent des RR. PP. Mechitaristes. A Vienne (Autriche) VII. Mechitharistengasse 4.

1—2

CAFÈ MAENDEL

ROTHENTHURMSTRASSE

WIEN

ZEITUNGEN IN ALLEN SPRACHEN.

Ստացվում է նմանապէս և „ՄՇԱԿ“ լրագիրը.

2—3 (Ն)

ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ, ՄԻՆԵՐԱԼԱԿԱՆ, ՄՐԳԱՅԻՆ ԵՒ ԳԱԶԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ

Մ. ՄԻՀՐԱՆԵԱՆՑԻ

ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ

(Ցէրկօվնայա փողոցում, Կօնստանտինօվի տան կից, որտեղ զետեղվում է Լօրկօ և ընկ. տպարանը)։

Պատիւ ունեմ յայտնելու պ.պ. բժիշկներին և յարգելի հասարակութեանը որ ես նորից վերանորոգեցի և նշանաւոր կերպով ընդարձակեցի իմ գործարանս, աշխատելով բաւականացնել ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ բոլոր ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻՆ, ջրերի պատրաստութեան վերաբերմամբ։

Գործարանի կառավարութիւնը ես յանձնեցի ՖԱՐՄԱՑԻԱՅԻ մի ՊՐՕՎԻԶՕՐԻ, որ փորձառութիւն է ստացել Ռուսաստանի մայրաքաղաքներում։ Գործարանն ունի ամենանոր ձևի մեքենաներ, նոյնպէս և ՋԻՎԻՆԻ հռչակաւոր ՖԻԼՏՐԸ, որը միակ է, որ աջողութեամբ մաքրում է ջրերը կապարից, կրից, երկաթից, օրգանական, մինէրալական մասնիկներից ու աղերից և գերազանցում է բոլոր միւս ֆիլտրներից իր մեքենայական և քիմիական գործողութեամբ։

Պրօվիզօրը մշտապէս գտնվում է և անձամբ պարապում է իմ գործարանում։ Շնորհով այն օժանդակ միջոցների, որ տալիս է գիտութիւնը անալիտիկական քիմիայի ճիւղում, այսուհետև իմ գործարանում կը պատրաստվեն, բացի զէլտէրեան, մրգային և գազային ջրերից, բոլոր ՄԻՆԵՐԱԼԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՋՐԵՐԸ, ինչպէս օրինակ՝ Վիշիի, Էմսի, Կարլսբադի, Մարիէնբադի ջրերը, լուծողական ջրերը բոլոր յայտնի աղբիւրների և այլն, հետևելով յայտնի հետազօտողների տուած կանօններին։ Արուեստական մինէրալական ջրերը, որոնք այժմ խորհուրդ են տալիս ընդունել հռչակաւոր բժիշկները, կարող են ոչ թէ միայն փոխարինել բնական ջրերին, բայց և ունեն մի քանի գերազանցութիւններ. Նրանք կարող են միշտ թարմ դրութեան մէջ ձեռք բերվել, մի և նոյն ժամանակ պարունակելով իրանց մէջ ածխաթթու գազերի աւելի մեծ քանակութիւն, այդպիսով աւելի ախորժելի դառնալով խմելու համար և աւելի շուտ ներգործելով հիւանդ կազմուածքի վրա։

Աւելորդ չեմ համարում ասել որ ես միշտ աշխատում եմ պահել գործարանս կատարեալ մաքրութեան մէջ և վերաբերվել դէպի գործս ամենամեծ ճշդութեամբ և բարեխղճութեամբ, որի մասին յարգելի հասարակութիւնը կարող է համոզվել անձամբ այցելելով գործարանս ամեն ժամանակ։

Տարաձայնութիւններից խուսափելու համար, խոնարհաբար խնդրում եմ իմ ջրերի գործածողներին պահանջել որ իմ բոլոր արդիւնքները կրեն իմ ֆիրմայի ն շ ա ն ա կ ը, քանի որ ուրիշ գործարաններ կարող են ի չար գործածել հասարակութեան հաւատարմութիւնը։

Մ. ՄԻՀՐԱՆԵԱՆՑ

2—50 (Ն)

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱԺՆԻ ԿՈՂՄԻՑ ԹՈՅԼՏՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑԱԾ

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՄԿՆԴԵՂ

ՄԻՇՈՒՆԱՑ

ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՄԿՆԵՐԸ կատարելապէս ոչնչացնելու համար։ Արկղիկի գինը 1 ր. 50 կ. Արկղիկի 1/4 արժէ 60 կ.։

Հ ե ղ ո ւ կ բ ա ղ լ ի ն ջ ն ե ր ի դէմ։ Սրուակի գինը, վրձինով միասին 1 րուբլի։

Լ ո ւ, ց ե ց, բ ո զ ա ճ ոչնչացնելու փ ո շ ի։ Գօրակի գինը 1 ր. 20 կ. ղուտապէրչի մեքենան առանձին. $^1/_2$ դօրակ 65 կ.

Ս մ բ ա կ ա յ ի ն օ ծ ո ւ ն, Բիս Գուտմանի, ձիերի սմբակները ամեն օր օծելու համար, պահպանում է սմբակը ճաքելուց և նալելու միջոցին թուլանալուց։ Դօրակի գինը 1 րուբլի։

Կ ո ւ ղ բ ի ճ ա ր պ ի օծուն, պահում է խոնաւութեան դէմ և կակուղ դրութեան մէջ՝ կօշիկները, բոտինները, ձիերի սանձերը։ Գինը 75 կօպ.

Մ ա զ ե ր ի ն ե ր կ, սև, շագանակագոյն և շէկ։ Մի անգամ ներկված մազերը իրանց գոյնը պահում են մինչև վեց շաբաթ։ Ներկված մազերը չէ կարելի զանազանել բնական մազերից։ Արկղիկը 3 րուբլի.

Բիս. Գուտման

Գլխաւոր պահեստ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ գտնվում է Վ. Գ ր ի վ ն ա կ ի գեղատան ապրանքների մագազինում, «Լօնդօն» հիւրանոցի տակ, Ջուբալօվի տանը։

79—100

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԹԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆՑԻ

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ա մ ե ն օ ր

Ա Ռ Ա Ւ Օ Տ Ն Ե Ր Ը

ՐՈՒԴԿՈՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.

Կին-բ ժ ի շ կ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆՑ 11—12 ժ. կանանց և երեխայոց ց.

ԲԷՆԿԼԷՎՍԿԻ—11—12 ժ. ականջների, կոկորդի, սիֆիլիսի և ատամների ց.

Ա. ԳՈՒՐԿՕ—12—1 ժ. աչքի, ներքին և մանկական ց.

ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 ժ. երեքշաբթի և ուրբաթ, կանանց ց.

ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ց. ամեն օր, բացի երեքշաբթի և ուրբաթ.

Ե Ր Ե Կ Ո Ն Ե Ր Ը

ՋԱԵՎՍԿԻ—5—7 ժ. ջղային ց. և էլէկտրօ-տերապիա.

ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց ց.

Հիւանդանոցումն է մ ա ն կ ա բ ա ր ձ ո ւ հ ի Մ օ գ ե ր։

Վճար—50 կ.։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) համար համաձայնութեամբ։ Մշտական անկողիններ.

Հիւանդանոցի փոխ-վերատեսուչ ՐՈՒԴԿՕՎՍԿԻ

Արդէն ծախվում են կատարելագործված, սպիտակ բոցով, անվտանգ

ՇՎԷԴԱԿԱՆ ԼՈՒՑԿԻՆԵՐԸ

Ա Մ Ե Ն Ա Է Ժ Ա Ն Գ Ն Ո Վ։

Մեծ քանակութեամբ առնողներին ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԶԻՋՈՒՄՆ ԿԸ ԼԻՆԻ։

Գործարան Գ. Ա. ՏԷՐ-ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆԻ և ընկերութեան, Թիֆլիսում, ՎԵՐԱ կոչված թաղում։

14—50

Дозволено цензурою, Тифлисъ 18 января 1888 г. Типографія Канцеляріи Главнонач. Гражд. час. на Кавк., Лорисъ-Меликовск. ул. д. каз.